

YSA:n auktorisointi - Helka-tietokanta

Ville Huhtala, Helsingin yliopiston kirjasto

Sisällönkuvailupäivä 18.11.2015

Kontrolloitua sisällönkuvailua?

Browse Headings List

Font: Arial Unicode MS

	Bibs	Selaus: Asiasana (SHED) Heading	Heading Type
	7	Koulutus	not applicable
	97	koulutus	Eduskunnan kirjaston asiasanasto
	25	Koulutus	Kaupan- ja talousalan sanasto
	1	koulutus	Kaunokirjallisuuden asiasanasto
	3	koulutus	Puolustushallinnon asiasanasto
	1155	koulutus	Yleinen suomalainen asiasanasto
	140	koulutus	Maatalous ja metsäan sanasto
	1	koulutus	Kasvatustieteen asiasanasto
	6	koulutus	Opetusminister

OK

Cancel

Search

Authority

Copy

Browse: Selaus: Asiasana (SHED)=koulutus

Monia sanastoja - mitä haittaa?

- Jokaista sanastoa pitäisi ylläpitää, eli tehdä uusien termien lisäykset, muuttuneiden termien päivitykset ja korvattujen termien poistot
→ työn määrä moninkertaistuu
- ... Helkassa voi olla sanastoja, joita ei enää ylläpidetä tai jotka ovat lakkautettuja!
- Sama termi, joka voi olla peräisin monesta asiasanastosta, voi esiintyä monta kertaa yhdessä tietueessa → tukkii näytöt
- Termi voi tarkoittaa samaa asiaa, tai sillä voi olla eri sanastoissa hieman erilainen merkitys; karkea taso ja hienojakoinen taso:
koulutus ⇔ ammattikoulutus ⇔ ammatillinen aikuiskoulutus

Auktorisoimattomuuden haittoja

- Voyager-kirjastojärjestelmässä joitakin teknisiä rajoitteita: esimerkiksi jos termin kirjoittaa vahingossa isolla alkukirjaimella tai termin loppuun kirjoittaa loppupisteen, niin nämä ominaisuudet periytyvät seuraavalle termin poimijalle
- Kirjoitusvirheet!
politiikot → poliitikot ; poliittieset vainot → poliittiset vainot ; relismi → realismi
- Voyagerin poimintalistan termeihin ei ole voinut luottaa; termi on voitu merkitä YSAn termiksi vaikka se ei sitä ole

Kirjastojärjestelmän tukema sisällönkuvailu

Jotta kirjastojärjestelmä tukisi asiasanoitusta, täytyy termeille luoda auktoriteettitietueet

- auktorisoidut termit pakottavat/ohjaavat käyttämään vain virallisia, hyväksytyjä termejä
- **valmistautuminen YSO:n tuloon**, mahdollisimman kivuton siirtyminen!

Auktorisoidut YSA-termit ovat saatavissa Fennicasta ja Fintosta; termit päätettiin poimia Fintosta

- kokemusta linkitetyn datan käytöstä (nykyisessä) kirjastojärjestelmässä
- mahdollistaa myös muiden asiasanastojen poimimisen myöhemmin...

<code><skos:prefLabel xml:lang="fi">XXX</skos:prefLabel></code>		150 ##	\$a XXX	Otsikkomuoto - aiheita ilmaiseva termi
<code><skos:altLabel xml:lang="fi">XXX – YYY</skos:altLabel></code>	T	450 ##	\$a XXX \$x YYY	Katso-viittaus - aiheita ilmaiseva termi (korvattu termi)
<code><skos:related rdf:resource="URI"/></code>	T	550 ##	\$a XXX \$x YYY	Katso myös -viittaus - aiheita ilmaiseva termi (liittyvä termi)
<code><rdau:P60683 rdf:resource="URI"/></code>	T	550 ##	\$w a \$a XXX \$x YYY	Katso myös -viittaus - aiheita ilmaiseva termi (edeltäjä)
<code><rdau:P60686 rdf:resource="URI"/></code>	T	550 ##	\$w b \$a XXX \$x YYY	Katso myös -viittaus - aiheita ilmaiseva termi (seuraaja)

Linkitetyn datan kääntäminen auktoriteettitietueeksi

Sovelluskehitysryhmän Teemu Nuutinen rakensi järjestelmän, joka kääntää Finton XML-muotoisen datan auktoriteettitietueiksi

Finton dataan ei ole tallennettu kaikkia auktoriteettitietueen tarvitsemaa tietoa

- `<skos:prefLabel xml:lang="fi">assimilaatio -- kielitiede</skos:prefLabel>`
 - 150 ## \$a assimilaatio \$x kielitiede ← 'kielitiede' on aiheen mukainen, osakentässä \$x
- `<skos:prefLabel xml:lang="fi">Saaren kartano -- Mynämäki</skos:prefLabel>`
 - 150 ## \$a Saaren kartano \$z Mynämäki ← 'Mynämäki' on maantieteellinen, osakentässä \$z
- Termien väliset suhteet: aiheenmukaisella termillä 'matkailutiet' (150-kenttä) maantieteellinen alakäsite 'Kuninkaantie' (551-kenttä!)
- Voyager vaatii, että aksentilliset kirjaimet tallennetaan kahtena merkkinä; Fintossa aksenttikirjaimet yhtenä merkkinä...

Helkan YSA-auktoriteettitietueet

- YSA-auktoriteettitietueet vietiin Helkaan 2.-4.6. (noin 33000 termiä)
- YSA-termit päivitetään Helkaan kerran kuukaudessa, joka kuun 1. päivä
- päivitysprosessi on saatu puoliautomaattiseksi, mikä nopeuttaa huomattavasti päivittämistä

Auktoriteettikoulutuksia:

- Helkan sisällönkuvailun iltapäivä 9.9.2015
- kuusi koulutusta lokakuussa

FintoYSA 01.08.2015 – 01.09.2015

Uudet (23)

Muuttuneet (52)

Poistetut (23)

Ajopäivä

2015-09-01

MARC-tiedosto

Näytä vain tunnisteet

1. Y204672

000 00462nz••a2200133n••4500

008 150901•n|anznnbabn••••••••••a•ana••••••

024 8_ |a <http://www.yso.fi/onto/ysa/Y204672> |q finto

040 __ |a FI-NL |b fin |c FI-Hul |f ysa

065 __ |a [15](#) |c Biologia. Mikrobiologia. Perinnöllisyystiede. Genetiikka. Antropologia

065 __ |a [16](#) |c Kasvitiede

150 __ |a rupijäkälät

550 __ |w g |a jäkälät

688 __ |a Luontipäivä: 2015-08-12

688 __ |a Muokkauspäivä: 2015-08-12T13:52:08+03:00

Sanastot...

- ysa, yleinen suomalainen asiasanasto
- agrifors, Maatalous ja metsäalan sanasto (Viikki) → YSA
 - oikeasti AFO, luonnonvara- ja ympäristöontologia
- allars, Allärs (Allmän tesaurus på svenska) → YSA
- eks, Eduskunnan asiasanasto → YSA
- finmesh, FinMeSH (Medical Subject Headings suomeksi) → YSA (jos soveltuu)
- helecon, Aalto-yliopiston käyttämä asiasanasto → YSA
- LCSH, Library of Congress Subject Headings
- MeSH, Medical Subject Headings (Terikko)
- Jne. jne. ... → YSA (jos soveltuu)

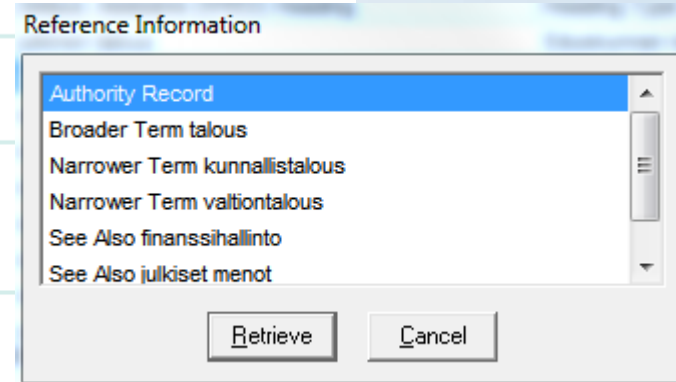
Voyagerin rajoitukset

- Käytössä oleva Voyagerin versio ei tunnista aikaa ilmaisevaa termiä (648-kenttä)
 - rakennettava itse: 648 _7 \$a 1900-luku \$2 ysa
 - toivottavaa olisi, että saataisiin myös auktorisoitua jollain aikavälillä...
- Voyager ei välitä siitä, onko asiasana aiheenmukainen vai maantieteellinen
 - esimerkiksi termin 'Suomi' voi tallentaa aiheenmukaiseen 650-kenttään!
- Myös kenttään 655 voi tallentaa minkä tahansa YSA:n termin, lajityypin/muodon sanasto vasta rakenteilla...
 - esimerkki: 655 _7 \$a pro gradu -tutkielmat \$2 ysa

Finto

+ Visuaalisuus, tietojen esittämistapa, hakuominaisuudet

KÄYTETTÄVÄ TERMI	julkinen talous
YLÄKÄSITE	talous
ALAKÄSITTEET	kunnallistalous valtionalous
ASSOSIATIIVISET KÄSITTEET	finanssihallinto julkiset menot verotulot
KORVATUT TERMIT	<i>julkinen kulutus</i> <i>julkistalous</i>
KUULUU RYHMÄÄN	71 Hallinto. Organisaatiotutkimus. Julkinen hallinto 75 Taloustieteet. Kansantalous. Liiketalous. Kauppa
URI	http://www.yso.fi/onto/ysa/Y95657
Lataa tämä käsite:	RDF/XML TURTLE JSON-LD Luotu 31.12.1986, viimeksi muokattu 19.8.2015

Tilastotietoa Helkasta (1/2)

- Helkassa on 704312 uniikkia termiä tai ketjua (12.10.2015), jotka ovat - tai ainakin väittävät olevansa - YSAn termejä (\$2 ysa)
 - 503262 termiä/ketjua (71,5% kaikista) esiintyy vain kerran, eli ne **tunnistavat vain yhden ainoan teoksen!**
 - 654715 termiä/ketjua (93% kaikista) tunnistaa 1-5 teosta
- ➔ EI KETJUTETA
- Toisin sanoen: jos nyt siirryttäisiin YSOon, niin se onnistuisi vain noin 33000 termin tapauksessa – loput 670000 jäisivät YSAksi!

Tilastotietoa Helkasta (2/2)

12.11.2015 uusi kysely Helkan YSA-termeistä...

Päivä	Termit/ketjut	Vähentymä
12.10.2015	704312	--
12.11.2015	703075	1237 (-0,18%)

YSA:n korjausaikataulu:

noin **45** vuotta

Kiitos!

vile.huhtala@helsinki.fi

Browse Headings List

Font: Arial Unicode MS

	Bibs	Selaus: Asiasana (SHED) Heading	Heading Type
Auth/Ref	1552	koulutus	Yleinen suomalainen asiasanasto
	1	koulutus--aloitteet--SDP--2002	Yleinen suomalainen asiasanasto
	1	koulutus--alueellistuminen	Yleinen suomalainen asiasanasto
	1	koulutus--alueellisuus	Yleinen suomalainen asiasanasto
	1	koulutus--aluehallinto	Yleinen suomalainen asiasanasto
	1	koulutus--aluekehitys--Euroopan unioni--Yhdysvallat	Yleinen suomalainen asiasanasto
	1	koulutus--ammatit	Yleinen suomalainen asiasanasto
	1	koulutus--ammatit--keskiaika	Yleinen suomalainen asiasanasto
	1	koulutus--ammattillinen kehitys	Yleinen suomalainen asiasanasto

OK

Cancel

Search

Authority

Copy

Browse: Selaus: Asiasana (SHED)=koulutus